

com a prova que a la fi del S. XVI era el mot més acceptat pertot (car sempre que hi ha llavors discrepància entre l'ús del Princ. i el del P. Val., fa constatar, sistemàticament, els dos mots junts). —² *Glossary of Medieval terms of business*, Italian Series, s. v. —³ «Soriano» no deu voler dir que Pegolotti el cregui àrabic sinó usual en els ports de Llevant, en els quals el francès i la «lingua franca» tenien ús com a llenguatge internacional. Fora d'això només apareix en Sasseti, que escrivia a Portugal i a la Índia, c. 1580. —⁴ Un origen àrabic és ben difícil vist que és un mot absent d'Itàlia i de tota la Península Ibèrica (un arag. *farða* en aquest sentit és una mera confusió personal de Wartburg), no hi ha més que un germanesco *farða* «bulto o llo de ropa» (1606, JHidalgo); i tant aquest com el port. *farða* «casaca, lliurea, uniforme» [c. 1800, Moraes] són evidents francesismes (més que més pel caràcter militar). Potser el gc-llgd. *farðas* «vestits» surt de *farðel* passant per «bolic de roba», però en tot cas no hi pot haver relació amb un àrab *farð* «vestit», que Diez cita de Freytag (Belot només *firād* en aquest sentit) i que és un mot estrany a l'àrab viu, com observa Dozy (*Gloss.*, 380). Cf. *farðar-se*. —⁵ Crec haver sentit en el Pallars un mot *ferdussa* o *fordussa* (a un culte metge d'aquella terra), mot que no he pogut confirmar i que poso sota les més grans reserves, en la frase «això és una feina de molta f.»; potser volia dir de molt d'embalum, i potser havia de ser *farðussa*, però del que tinc nota és només *ferdúsa* i després *fordúsa* (1959), dits pel mateix, i no estic pas segur tampoc que no volgués dir 'que entreté molt' o 'de molta preocupació'; consti, però, que altres pallaressos em neguen que existeixi tal mot. Pot venir de *farrussa* (veg. FARRO) contaminat per *farða*.

Farcella (AlcM, § 1 i potser també § 2, a. 1576) de *forcella* (< ll. FURCILLA) contaminat per *farcir*.

FARCIR, del ll. FARCIRE 'farcir, reblir, estibar, afartar'. □ 1.ª doc.: S. XIII, *CostTort*.

En els quals apareix també en la forma completa, però tant o més sovint en l'assimilada *fassis*: «les carns no deven ésser *fassides*, ni en nulla manera inflar, e el carnicer qui contra farà o farà fer, deu pendre la carn inflada o *farcida*», «la barcella deu ésser *fassida*, per totes les ores de la barcella, de lates de ferre, e una lata de ferre deu passar per mig de la barcella, que tenga e sia fermada de la una ora de la barcella tro en l'altra» (ed. Ol., pp. 407, 400); variant que fou bastant freqüent a l'Edat Mitjana, i si després s'ha perdut o reculat, deu ser per la influència creixent de *far*t i (*a*)*far*tar; *far*(r)*cit* fou sovint llavors 'ple, curull': «la vostra galera, la qual a la contínua sta *fassida* de dones de la vila», doc. de Val. a. 1419 (Bofarull, *Ant. Marina Cat.*, 93); «acostumava / taula bastida, / e ben *fassida*, / no quaresmal, / mas de carnal», JRoig (*Spill*, 4104): «DE CUYNAR --- çoffregir; *farcir*: farcire; lo *far*cit: farcimen, farcimentum», OPou (*TbPu.*, 225).

DERIV.: *Farcit* adj.-part. [Llull]; subst. m. [1647, DTó.]; ribag. *farsiu* «relleno», Benasc (1965). *Farcidura* 'pilota de carn capolada, bacallà, etc.', val. S. (EnrValor, c. 1950, que J. G. M. aclareix com «mondonguilles»); en aquest sentit MGadea, i Giner (a la Font de la Figuera, 1955) anoten *facedura*, d'on *faseúra*, que a Monòver es torna *fasegúra*: «ma tia va posà damun de la taula una platera acaramullà de *fasegures*, més gran que la serreta de les escampilletes», «as onze ya vaig comensà a badallà: era custió de que sentia la oloreta des *fasegures* --- tinc que declarà --- que dempués des alls en capieus, lo que més me choca són es *fasegures*», *Canyissaes* (47, parlant del dia de Nadal). *Farcidor*. *Farciment* (JRoig, *Spill*, 8111). *Farcinata*.

Del ll. vg. FARSUS (per FARTUS, part.), ve el fr. *farse* (avui mal escrit *farce*), cosa que ens fou transmesa ja en el S. XVI: «*farça a manera de tragèdia*», obra anònima impresa a Val. el 1537 (i reimpressa per Rennert, *RHisp.* xxv, 283ss.); «entrada o principi de *farsa* o cosa de riure y graciosa: ebolium»; *farsant* 'comediant', de l'it. *farsante*:² ja pareix escrit *farçante* en el comedïograf val. de llengua castellana Tàrrega, a. 1600 (RFE II, 305).

De FARSUS és provinent, així mateix, l'occità *fars* (roerg. «farce, hachis de viande et d'herbes», Vaysier); el neogr. *φάρσος* 'espècie de teixit' (Kahane, *Byz. Neugriech. Jahrb.* xv, 98, que ben arbitràriament en voldrien explicar FLASSADA); l'it. *afrasetto* 'espècie de gec o armilla', d'on també cat. ant. *farset* o *fasset*: *farsset* a. 1315 (Finke, *Acta Arag.* III, 281); l'InvLC registra 11 exs. de *farset* de 1333 a 1376, uns 15 de *fasset* o *facet* de 1349 a 1401, i un de *falset* 1374; usat encara fins avui per a una espècie de gec de l'infant de bolquers, i per a un vestit típic femení (dita tòpica: «les noyes de Lloret <de Mar> / porten la camisa més llarga que 'l *facet*», C. Gomis, BCEC, 1901, 190); aplicat a una peça d'armadura: «ballestes deven haver dues ballestes --- e perpunt e cuyraces e *farset* e coltell e cuxera e capell de ferre, e dos crochs», *Consolat de M.* (cap. 309, ed. Moliné).

Fart adj. [princ. S. xv, J. de StJordi], del ll. FARTUS, A, -UM, pròpiament participi passiu de FARCIRE; «dix-li lo príncep de Gales: e bé voleu ésser *fart* de honor, Tirant lo Blanc, que no us contentau de haver-los morts, que encara voleu haver més d'ells», JoMartorell (Ag. I, 229); «com la donzella ama lo gentilhom o cavaller per son delit, lo qual serà *fart* de rahó ab les paraules molt affables que vida vos donen per un any», «perquè no vull renegar a mon Déu e a mon Creador, só *fart* de bastonades e freturós de viandes», id. (Ag. II, 62; I, 337).

Fart substantiu [1413, Sant Vicent Ferrer, *Quaresma*, 3]; «pensava en lo *fart* de jaco que s'hauran fet los matxos que arroçaven lo cotxe», Vidal i Val. (*Rosada d'estiu*, 26); «*far*t: hartto, hartazgo», eiv., Pz-Cabr.); adj. secundari 'gras, gruixut': «lo canó em semblava fet d'un esclopete; era curt i *fart*, i com careixia del reviró o xesclé de resistència que tots porten a la boca, tenia l'aspecte d'una xacolatera», Mÿayreda